

Michałowski

malarstwo/painting

BOSZ
art

Autoportret
po 1849
olej na płótnie
54,2 × 45,3 cm

Self-Portrait
after 1849
oils on canvas
54.2 × 45.3 cm

Michałowski

malarstwo/painting

BOSZ
art

Wydawnictwo BOSZ
Szymanik i wspólnicy sp. jawna
38-722 Olszanica

Wydawca

Published by

ul. Przemysłowa 14
38-600 Lesko
tel. +48 13 469 90 00
fax +48 13 469 61 88
e-mail: biuro@bosz.com.pl
www.bosz.com.pl

Biuro

Office

Postać i dzieło **Piotra Michałowskiego** (1800–1855), wybitnego malarza doby romantyzmu, zajmują w dziejach sztuki polskiej osobne miejsce. Urodził się w Krakowie w zamożnej szlacheckiej rodzinie, co z wielu względów nie ułatwiło mu drogi artystycznej. Jako chłopiec pobierał lekcje malarstwa, ale regularnych studiów w tym zakresie nigdy nie odbył. Nigdy też nie zrezygnował ze swych malarskich pasji, które początkowo traktował tylko jako miłą rozrywkę. Po wielokierunkowych studiach w Krakowie i Getyndze pracował w Warszawie w Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu Królestwa Kongresowego. Podczas powstania listopadowego organizował produkcję broni dla polskiej armii. W roku 1832 udał się na emigrację do Paryża. Pragnąc na paryskim gruncie zawodowo poświecić się malarstwu, podjął naukę w pracowni batalisty Nicolasa-Toussainta Charleta – „ognisku bonapartyzmu”. Zetknął się tam z twórczością nieżyjącego już wtedy malarza francuskiego romantyzmu Théodore’a Géricaulta, który stał się jego prawdziwym mistrzem. W Paryżu Michałowski osiągnął sukces jako autor rozchwytywanych przez marszandów, utrzymywanych w duchu biedermeieru akwarel z motywem koni. Pomimo świetnych perspektyw już w roku 1835, ze względów rodzinnych, powrócił do kraju. Czas dzielił pomiędzy pracę artystyczną a zarządzanie rodzinnymi majątkami w podkrakowskich Krzysztoforzycach oraz w Bolestraszcach koło Przemyśla. Malował jednak w odosobnieniu. Prac swoich w kraju nie wystawiał ani nie sprzedawał. Kontakt ze sztuką zapewniały mu wizyty w sławnych

The distinguished Polish Romantic painter **Piotr Michałowski** (1800–1855) holds a special place in Polish art history. He was born in Kraków into the wealthy nobility, which did not help him in his artistic career. As a boy he took art lessons, but never had a formal art education. Yet he never gave up his passion for painting, which he treated at first as a leisure activity. After a thorough university education in Kraków and Göttingen he was employed in the Royal Revenue and Treasury Commission of the Congress Kingdom of Poland (viz. the Russian partitioned zone of Poland after 1815). During the November Uprising of 1830 against the Russians he managed the production of arms for Polish insurgents. In 1832, after the fall of the Uprising, he left for exile in France. In Paris he decided to make painting his career and trained in the studio of the Bonapartist battle painter Nicolas-Toussaint Charlet. There he saw the work of the deceased French Romantic painter Théodore Géricault, whom he adopted as his master. Michałowski was a successful watercolourist of equestrian subjects done in the Biedermeier style, and his work was eagerly snapped up by Parisian art dealers. He returned home in 1835 for family reasons, despite his excellent prospects, and devoted his time to the management of the family estates, at Krzysztoforzyce in the environs of Kraków, and at Bolestraszyce near Przemyśl. However, he continued to paint in private and neither exhibited nor sold his work in Poland. He kept in touch with the arts by visiting renowned European museums, where

europejskich muzeach, gdzie zachwyił się zwłaszcza obrazami Velázqueza i Holendrów, czego znakomitým wyrazem jest wiele z jego prac. Ze swych częstych wyjazdów do Francji przywoził natomiast niezliczone szkice rysunkowe oraz akwarele, przedstawiające sceny z podróży: konnych pocztylionów, dylizanse, ciężko załadowane wozy... Z ołówkiem nie rozstawał się też u siebie na wsi. Jego plany ponownego zamieszkania w Paryżu i powrotu do „zawodu malarsko-rzeźbiarskiego” nie zostały zrealizowane z powodu wydarzeń Wiosny Ludów. Osiadł wówczas w Krakowie i w poczuciu obywatelskiego obowiązku w roku 1848 przyjął funkcję prezesa nowo tworzonej Rady Administracyjnej Miasta Krakowa i Jego Okręgu, pensję przeznaczając na cel charytatywny. Chory na serce, zmarł w Krzysztoforzycach w wieku 55 lat. Jego dzieła po raz pierwszy zaprezentowano publicznie dopiero w roku 1894 na Wystawie Sztuki Polskiej w ramach Powszechnej Wystawy Krajowej we Lwowie.

W *oeuvre* Piotra Michałowskiego na plan pierwszy wysuwa się tematyka wojskowa: bitewne starcia, rozpędzone zaprzęgi artyleryjskie, barwne wojskowe rewie. Najsilniej jego wyobraźnią zawładnęła legenda napoleońska. Tworzył kolejne wizerunki Napoleona na koniu i jego wiarusów. W centrum twórczości Michałowskiego w tym obszarze sytuowana jest jego romantyczna malarska wizja szarzy polskich szwoleżerów w wózku Somosierry w roku 1808. Przesłanie na temat chwały polskiego oręża niosą też jego heroizowane przedstawienia dawnych polskich rycerzy i hetmanów.

he developed a fascination for the work of Velázquez and the Dutch masters, as may be seen in many of his own paintings. He visited France very often and returned with numerous drawings and watercolours showing travel scenes – stagecoaches, carriages, carts heavily laden with goods... He always had a pencil on him at home as well, when he was in the country. He was hoping to move to Paris and return to a career as a painter and sculptor, but his plans never materialised owing to the revolutionary events of 1848. So he settled in Kraków and out of a sense of civic duty served as president of the new Administrative Council of the City of Kraków and Its Region (then in the Austrian partitioned zone), giving the whole of his salary to charity. He suffered from heart disease and died in Krzysztoforzyce at the age of 55. His works were not displayed in public until 1894, at the Polish Art Exhibition held during the Lwów General and National Exhibition.

Military subjects – skirmishes on the battlefield, charging artillery, and colourful parades – make up the main focus for Michałowski's artistic attention. He was spellbound by the Napoleonic legend, and painted numerous equestrian portraits of Napoleon and his veterans. The highlight of this interest is his Romantic view of the charge of the Polish Cheval-légers at Somosierra in 1808. Polish military glory is also depicted in his heroic representations of his country's historic knights and generals.

He was also fascinated by portraiture. He made numerous portraits of his

Fascynował go również portret. Głównie z lat 40. XIX wieku pochodzą m.in. liczne wizerunki dzieci malarza. Niektóre z nich nawiązują do tradycji portretu dworskiego, jak *Portret syna artysty z psem* czy też wizerunki konne jego córek i synów. Osobno na uwagę zasługują studia fizjonomiczne chłopów, Żydów, wędrownych dziadów, niezrównane pod względem siły artystycznego wyrazu. Wśród nich najwyższe wartości malarskie i mistrzowską charakterystykę psychologiczną prezentuje słynny *Seńko* – studium zbiedzonego wieśniaka do postaci Don Kichota.

Twórczość Michałowskiego, ukształtowana w znacznej mierze w kręgu romantyzmu francuskiego, jest zjawiskiem wyjątkowym i bardzo indywidualnym, przejawem niezwykłego talentu.

Michałowski prac swoich nie datował. Ich chronologia ustalana jest w przybliżeniu na podstawie badań (np. biograficznych czy technologicznych), a czasem także intuicyjnie.

Anna Zeńczak

children, mostly in the 1840s. Some of these pictures, such as the portrait of his son with a dog, allude to the traditional style used for portraits of Polish country gentlefolk. Yet he also made superb physiognomic portraits of peasants, Jews, and vagrants, endowing these character studies with a wealth of artistic expression. One of his best works of this kind is the well-known portrait of *Seńko*, a study of an impoverished peasant for a picture of Don Quixote which he was planning to paint but never actually made.

Developed largely in the French Romantic milieu, Michałowski's oeuvre must be seen as a singular, highly individual phenomenon, the outcome of a most remarkable talent.

Michałowski never put a date on his pictures. Their approximate chronology has been established on the basis of research such as biographical or technological studies, and sometimes simply intuitively.

Anna Zeńczak

Anna Zeńczak – historyk sztuki, były długoletni kustosz Muzeum Narodowego w Krakowie. Autorka (wraz z zespołem) m.in. wystawy i katalogu *Piotr Michałowski 1800–1855. Wystawa dzieł artysty w dwusetną rocznicę urodzin* w MNK w 2000 roku, a następnie także zmienionej wersji tej prezentacji w Galerii Sztuki w Sopocie. W roku 2004 z ramienia MNK autorka, we współpracy ze strony francuskiej z Arlette Sérullaz, wystawy *Piotr Michałowski Peintures et Dessins*, wraz z katalogiem, w Musée National Eugène Delacroix w Paryżu.

Anna Zeńczak – art historian, a former curator of the National Museum in Kraków. She and her group designed an exhibition entitled *Piotr Michałowski 1800–1855* for the bicentenary of the artist's birth, and authored the catalogue. It was held in the National Museum in Kraków in 2000, and later in a modified version in Sopot. In 2004 she represented the National Museum in Kraków in a joint project with Arlette Sérullaz for an exhibition and catalogue entitled *Piotr Michałowski Peintures et Dessins* presented in the Musée National Eugène-Delacroix in Paris.

Napoleon na wspiętym koniu
około 1837–1846
olej na płótnie
70 × 57,7 cm

Napoleon on a Rearing Steed
circa 1837–1846
oils on canvas
70 × 57.7 cm

Napoleon na szarym koniu

1837–1846

olej na płótnie

60,5 × 49,5 cm

Napoleon on a Grey Horse

1837–1846

oils on canvas

60.5 × 49.5 cm

Somosierra
1844–1855
olej na płótnie
106 × 71 cm

Somosierra
1844–1855
oils on canvas
106 × 71 cm

Somosierra

po 1843

olej na papierze naklejonym
na tekturę

54 × 27,5 cm

Somosierra

after 1843

oils on paper mounted
on cardboard

54 × 27,5 cm

Studium brodatego chłopa

1846–1848 (?)

olej na płótnie

67 × 53 cm

Study of a Bearded Peasant

1846–1848 (?)

oils on canvas

67 × 53 cm

Żydzi
1845–1855
olej na płótnie
72 × 118 cm

A Group of Jews
1845–1855
oils on canvas
72 × 118 cm

Syn artysty na osiolku
około 1842 (?)
olej na płótnie
70,5 × 56 cm

The Artist's Son on a Donkey
circa 1842 (?)
oils on canvas
70.5 × 56 cm

Amazonka
1834–1835
olej na płótnie
53 × 40,5 cm

A Woman on Horseback
1834–1835
oils on canvas
53 × 40.5 cm

Piotr Michałowski (1800–1855) – wybitny malarz, jeden z najważniejszych przedstawicieli polskiego romantyzmu. Najwięcej miejsca w swojej twórczości poświęcił tematyce batalistycznej, odtwarzając bitewne starcia, wojskowe rewie oraz polskich rycerzy i bohater-skich wodzów. Michałowski szczególnie upodobał sobie postać Napoleona Bonaparte, którego uwieczniał na licznych portretach. Fascynowała go również fizjonomia mieszkańców wsi, czego najlepszym rezultatem jest *Seńko*, przejmujące głębią psychologicznej prawdy studium zbiedzonego wieśniaka do postaci Don Kichota.

Piotr Michałowski (1800–1855) – distinguished painter, one of the chief representatives of Polish Romanticism. Most of his work shows battle scenes and skirmishes, military reviews, Polish knights and heroic commanders. One of his favourite subjects was Napoleon, whom he painted on numerous portraits. He was also fascinated by the faces of country people, the best example of which is *Seńko*, a psychologically profound study of an impoverished peasant, intended for a picture of Don Quixote.